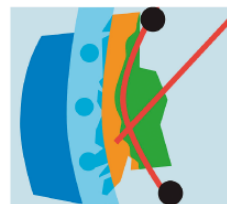

**Rapport från projektet
Kustzonsplanering och Landsbygds-
utveckling i norra Bohuslän**

Lysekil
Munkedal
Sotenäs
Strömstad
Tanum

Gästhamnsundersökning

*Enkätundersökning i norra Bohusläns gästhamnar,
Sommaren 2009*

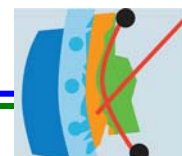
**Författare:
Björn Jacobsen**

Datum: 2009-10-06

Projektet finansieras av Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Västra
Götalands län, Västra Götalandsregionen, NUTEK och kommunerna.

1 Inledning	3
1.1 Enkätundersökningens syfte och tematiska uppdelning.....	3
1.2 Svagheter	4
1.3 Tillvägagångssätt.....	4
2 Tema 1: Båtturistens demografi	5
2.1 Kön	5
2.2 Ålder.....	6
2.3 Båtens ursprungshamn	7
2.4 Sällskapets storlek.....	7
2.5 Båtmästerns längd.....	8
2.6 Gäst- eller naturhamn?	8
2.7 Respondentens båt.....	9
2.8 Andelen gäster jämte bosatta.....	9
2.9 Den typiske respondenten/båtturisten	9
2.10 Båtens längd, en knepig variabel.....	9
3 Tema 2: Upplevelse och trivsel	11
3.1 Observerade förändringar i havsmiljön.....	11
3.2 Upplevd förändring av upplevelse och trivsel.....	12
3.3 Varför båtturisten uppsöker den bohuslänska kusten.....	13
3.4 Lugn och ro eller fart och fläkt, vad båtturisten föredrar	14
3.5 Hur båtturisten väljer gästhamn	14
4 Tema 3: Service och säkerhet	16
4.1 Vad båtturisten föredrar för service	16
4.2 Vilken förtöjning båtturisten föredrar	17
4.3 Båtar liggandes i bredd, vad båtturisten själv anser.....	17
5 Tema 4: Båtturistens utgifter	19
5.1 Den genomsnittlige båtturistens utgifter	19
5.2 Utgifter beroende på gästhamn	20
5.3 Utgifter beroende på ursprungsland	21
5.4 Utgifter beroende på ålder.....	21
5.5 I jämförelse med ”Båtturismen i Bohuslän 2002”	22
6 Tema 5: Båtavloppet	23
6.1 Båtens toalett	23
6.2 Vart toalettbesöken utförs	23
6.3 Vart båtavloppet hamnar	24
6.4 Var i havet båtavloppet töms.....	24
6.5 Hur uppfattas tillgång och information?	24
7 Nya idéer	26
7.1 Hänsynsområden	26
7.2 Bokningsbara gästhamnsplatser	27
8 Enskilda utsagor	28

1 Inledning

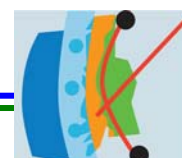
Projektet Kustzonsplanering & Landsbygdsutveckling syftar till att gynna ett interkommunalt samarbete där regional utveckling och tillväxt, översiktlig planering och miljöpolitik kopplas ihop. Denna enkätundersökning försöker förhålla sig till och bidra till den balansgången. Till projektet knutna tjänstemän från vardera Tanum, Sotenäs, Lysekil, Munkedal och Strömstads kommun fick under juni 2009 uttrycka önskemål om vad en enkätundersökning, riktad mot regionens båtturister, kan bestå i. Detta sammanställdes och bearbetades av mig till en enkät, med vilken jag färdades runt till regionens gästhamnar under två veckor i juli.

Ett ord som används flitigt i rapporten är ”respondenten”/”respondenterna”; det syftar till den individ, eller den grupp av individer, som besvarat enkäten.

1.1 Enkätundersökningens syfte och tematiska uppdelning

Det övergripande syftet med denna enkät är att kartlägga norra Bohusläns båtturister. Kartläggningen kan inte kallas fullständig, och har inte som målsättning att vara det heller. Istället är målsättningen att besvara en serie för projektet Kustzonsplanering & Landsbygdsutveckling relevanta frågor, vars svar endast kan ges av förstahandskällan – båtturisten själv. De skiljda inriktningarna på dessa frågor har resulterat i en tematisk uppdelning av enkäten, vilket kan sammanfattas med fem punkter:

- Att undersöka regionens båtturister demografiskt. Intressanta variabler är här kön, ålder, båtens storlek och typ, resesällskapets storlek och ursprungshamn, hur många dygn de tillbringar i båten per säsong samt hur stor andel nätter de spenderar i gäst- respektive naturhamn. Variabeln kön har visat sig problematisk, men hemland och ålder är relevanta för att bättre kunna förståeliggöra övriga fokus. Hur skiljer sig kraven på gästhamnens service beroende på respondentens ålder? Skiljer sig norrmän från svenskar i fråga om utgifter? Det här materialet bistår i sådana frågor.
- Vad båtturisten prioriterar i fråga om upplevelse i regionen. Anser regionens båtturister att havsmiljön eller trivseln förbättrats eller försämrats i området? Hur värderas regionens naturvärden jämte dess kulturmiljövärden när båtturisten väljer sitt resmål? I vilken grad eftertraktas lugn och ro eller fart och fläkt på båtsemestern? Respondenterna ombedes även att rangordna faktorerna säkerhet, omgivning, service, trivsel och pris i valet av gästhamn.
- Vilka krav båtturisten ställer på gästhamnens service och säkerhet. Här jämförs hur en serie möjliga service hos gästhamnen och den näraliggande orten prioriteras jämte varandra. Respondenterna rangordnar även vilken typ av förtöjning de föredrar, samt yttrar sig om hur många båtar de anser kan ligga i bredd innan det blir rörigt eller otryggt.
- Att kartlägga båtturistens utgifter. Vad spenderar respondenterna pengar på och i vilken grad? Hur skiljer sig konsumtionsmönstret beroende på ålder, ursprung och gästhamn? År 2002 utförde Västsvenska Turistrådet enkätundersökningen ”Båtturismen i Bohuslän”; detta tema syftar delvis till att följa upp denna.
- Vad sker med båtturistens båtavlopp? Här undersöks vilken typ av toalett respondenternas båt är utrustad med, och sedermera var deras båtavlopp hamnar. De

med sugtömningsmöjligheter har även fått möjlighet att yttra sig angående tillgången till och informationen om sugtömningsstationer.

Till dessa fem punkter kan även tilläggas ett par sekundära syften. En del av enkätundersökningen målsättning har varit att informera; material om Projekt Kustzonsplanering, regionens hänsynsområden samt Tema Båtlivs informationsblad har spridits till dem som deltagit i enkäten. Därtill prövas mottagandet av en ny idé; huruvida undersökningens respondenter anser att möjligheten att ha bokningsbara gästhamnsplatser är en god idé.

En fördel med enkätundersökningens tillvägagångssätt är att en ensam intervjuare bättre kan skapa sig en överblick av respondenternas åsikter. Ett avsnitt ämnar ta upp en serie enskilda utsagor.

1.2 Svagheter

Sammanlagt har denna undersökning resulterat i 59 besvarade enkäter, vilket är lägre än önskat. Detta leder till att *mindre* skillnader mellan till exempel ålderskategorier, eller andra jämförelser i rapporten, *inte* är statistiskt säkerhetsställda. Ju större skillnad som råder, desto säkrare indikation utgör resultatet. Jämför med de återkommande valundersökningarnas 1,5% felmarginal; den marginalen är större här. Mindre avvikelser är således mer ungefärliga sett till hela den population som undersöks – samtliga norra Bohusläns årliga båtturister. Använd dem då som indikation, inte som hårda fakta.

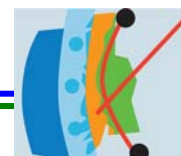
Därtill är de besvarade enkäterna inte proportionerligt fördelade mellan regionens gästhamnar. Relevanta följdfrågor att ställa till materialet är därför: Vilka turistgrupper kan ha över- respektive underrepresenteras på grund av detta? På vilket sätt kan det ha viktat resultatet? Jag ber läsaren att ha det i bakhuvudet.

1.3 Tillvägagångssätt

Mellan den 3/7 och den 14/7 2009 besökte jag 7 av norra Bohusläns gästhamnar. Fördelningen av besvarade enkäter ser ut som följer:

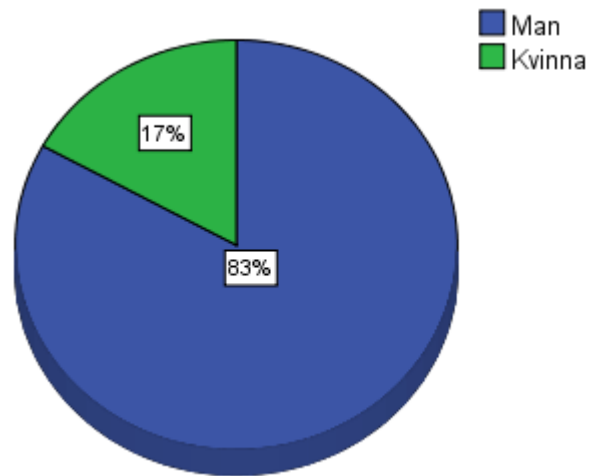
Hamburgsund	14
Strömstad	12
Grebbestad	10
Kungshamn	9
Koster (4 olika)	8
Fjällbacka	6
Lysekil	0
Totalt	59

Svarsfrekvensen är i regel högre vid fint väder än vid dåligt. Besöken av Strömstads och Hamburgsunds gästhamnar underlättades sålunda mycket av ett fint sommarväder. Besöket av Lysekils gästhamn omintetgjordes av oväder.

2 Tema 1: Båtturistens demografi

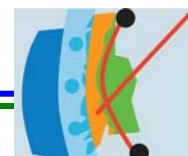
2.1 Kön

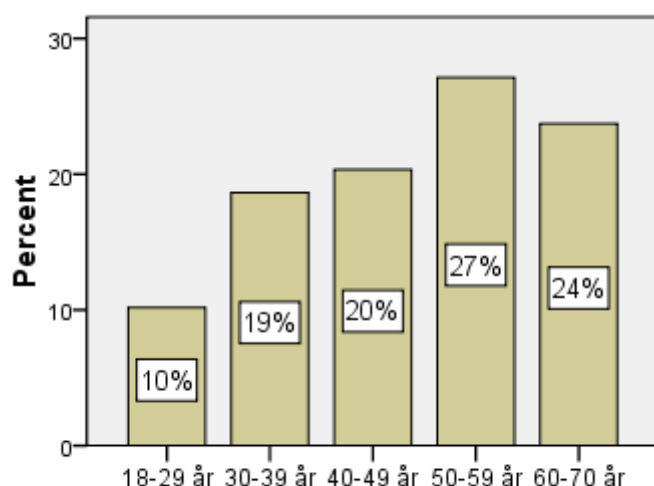
Figur 2.1 Kön

En överväldigande majoritet av respondenterna utgörs av män. Det har varit ett problem att förmå kvinnor att ta plats i undersökningen. När par eller könsblandade grupper intervjuas härleder kvinnorna nästan uteslutande till någon av männen. Det krävdes ibland lite övertalning för att få gruppen kvinnor att bli större.

Att enbart 10 av 59 respondenter är kvinnor gör variabeln kön problematisk. Det är ett för litet antal för att låta representera kvinnorna i gruppen ”Bohusläns båtturister” i stort. Därför är denna variabel svår användbar i rapportens senare delar.

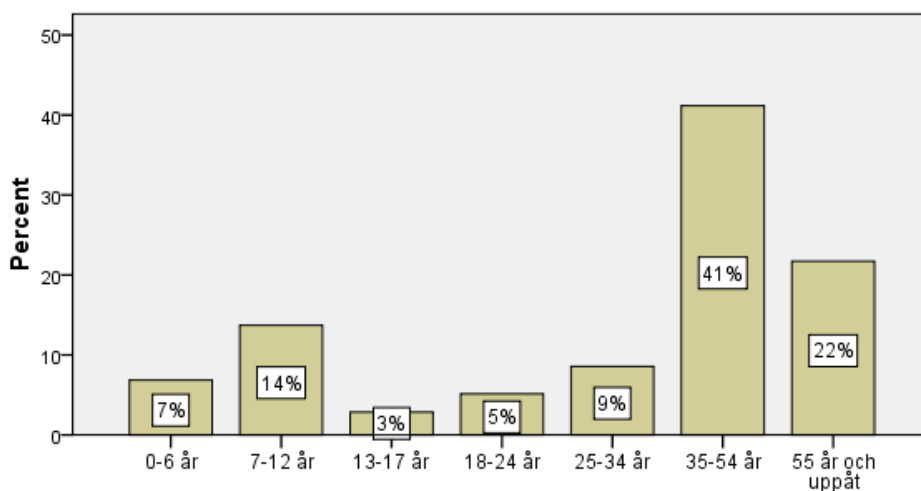

2.2 Ålder

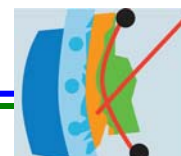
Figur 2:2 Responentens ålder

Detta är respondentens egen ålder. Den typiske respondenten är 50 år gammal – det finns lika många yngre som äldre respondenter. Den yngste respondenten är 18, den äldste är 70. Detta besvarar inte vem båtturen är i allmänhet, utan åldern på de båtturen som besvarat enkäten.

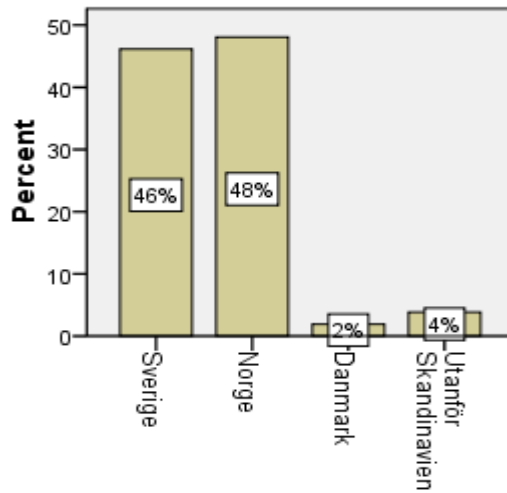
Figur 2:3 Resesällskapets ålder

Här är hela resesällskapet inräknat. Det ger ett bra mått på den typiske båtturen, som då är 39 år gammal. Underlaget, respondenterna plus deras resesällskap, är 175 personer. Notera att ålderskategorierna har ändrats för att vara jämförbara med "Båtturen i Bohuslän 2002". Dessa överensstämmer i detta fall väl med varandra. Noterbart är också att norska båtturen

är äldre än sin svenska motsvarighet; norrmännen i undersökningen har en medelålder på 41 år, svenskarna en medelålder på 33 år.

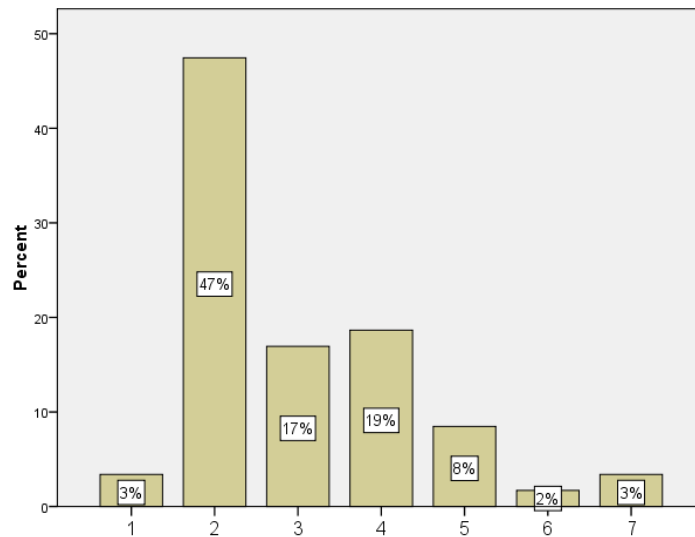
2.3 Båtens ursprungshamn

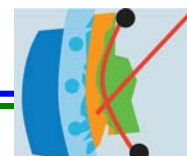
Figur 2:4 Båtens ursprungshamn

Oslo (13 respondenter) och Göteborg (11 respondenter) är de två allra vanligaste svaren på frågan om vilken som är båtens hemmahamn. Frekvensen norrmän är högre ju längre norrut längst kusten gästhamnen är belägen. De båda båtar som kommer från utanför Skandinavien är ifrån Nederländerna och England.

2.4 Sällskapets storlek

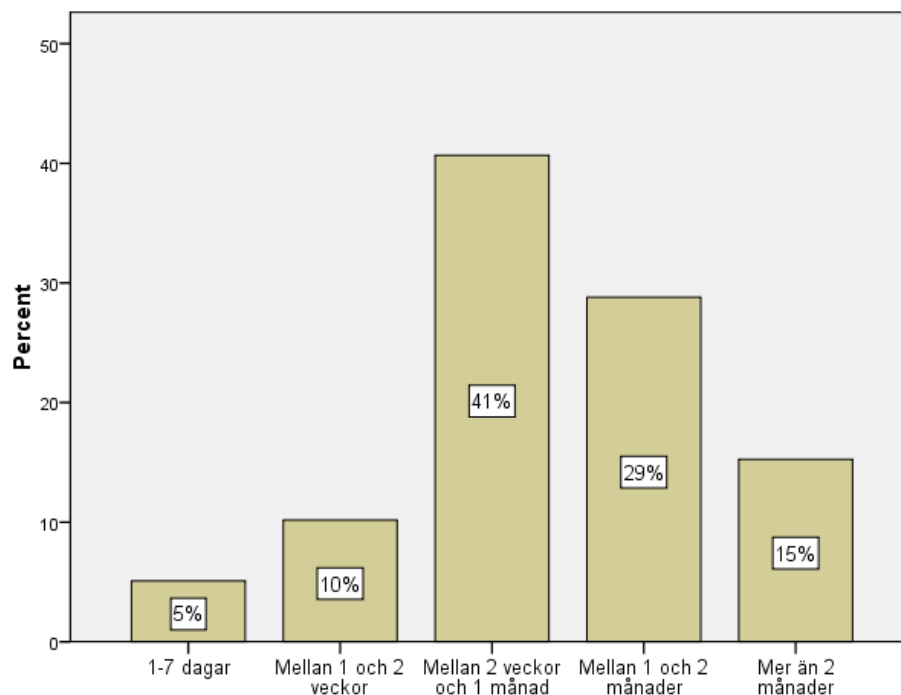

Figur 2:5 Sällskapets storlek

Medelvärdet på sällskapets storlek är 3 personer. Nästan hälften, 47%, av respondenterna reser i ett sällskap bestående av 2 personer. Denna grupp är intressant, då en stor andel av respondenterna i den är gamla nog att ha ”utflugna” barn. Här återfinns flest normmän, som, vilket tidigare påpekats, är äldre än den genomsnittliga svenska båtturisten. De svenska respondenterna tillhör i snitt ett större sällskap (3,33 personer) än de norska respondenterna (2,56 personer), något som alltså kan härledas till de norska båtturisternas högre ålder.

2.5 Båtsemesterns längd

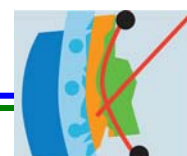

Figur 2:6 Båt semesterns längd

Den typiska båtsemestern bland undersökningens respondenter är 2 veckor lång, men de som gjort båtlivet till en livsstil kan stanna till sjöss betydligt längre under en säsong. Så mycket som en sjundedel (1/7) tillbringar mer än 2 månader av året i sin båt.

2.6 Gäst- eller naturhamn?

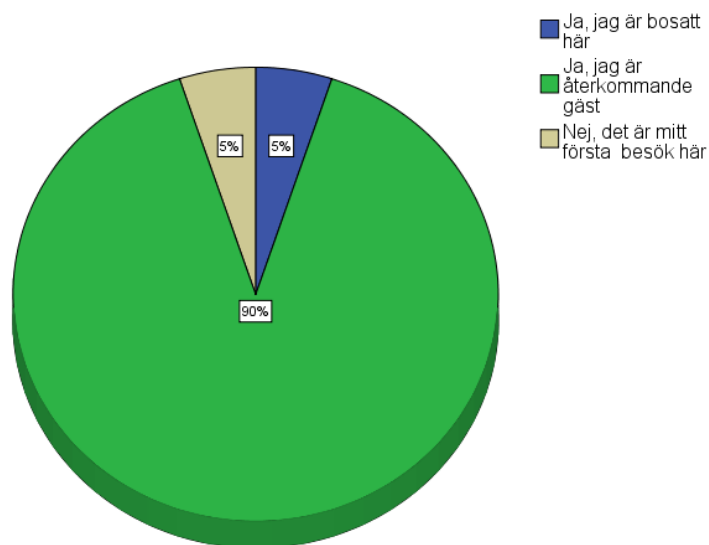
Respondenten ombads besvara hur stor andel nätter de tillbringar i gäst- respektive naturhamn. Sammanlagt tillbringar undersökningens båtturister 58% av sina nätter i gästhamn, och 42% i naturhamn. Resultatet är påverkat av att undersökningen är utförd i just gästhamnar. I mer omfattande studier tenderar andelen övernattningar i naturhamnar ligga kring två tredjedelar.

2.7 Respondentens båt

Det finns två båttyper representerade i studien; ruffad motorbåt respektive ruffad segelbåt. Segelbåt är något mer vanligt (52,5%) än motorbåt (47,5%). Här skiljer sig preferenserna mellan norska och svenska båtturister – hos norrmännen är motorbåten vanligast (56%), medan hela 62,5% av svenskarna har segelbåt.

2.8 Andelen gäster jämte bosatta

Figur 2:7 Andelen gäster jämte bosatta

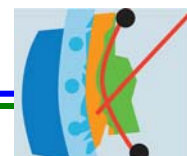
Här går det att utläsa att 90% av respondenterna kategoriserar sig själva som återkommande gäster till Bohuslän. Enbart 5%, eller 3 respondenter, är på besök för första gången. Lika många är bosatta året om i norra Bohuslän – en vardera från Tanum, Sotenäs och Munkedal. Bland respondenterna återfinns däremot ingen delårsboende.

2.9 Den typiske respondenten/båtturisten

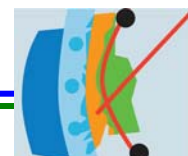
Den typiske respondenten är en 50 år gammal man från Oslo. Han semesterar 2 veckor om året i en ruffad motorbåt tillsammans med sin fru. Han är en återkommande gäst till den bohuslänska kusten. Den typiske båtturisten är en 39-årig svensk man, som turistar tillsammans med sin fru och sitt 10-åriga barn. Märk väl att detta representerar gästhamnsbesökaren i högre grad än naturhamnsbesökaren, beroende på var undersökningen utfördes.

2.10 Båtens längd, en knepig variabel

Längden på respondentens båt är en opålitlig variabel. En anledning till att denna uppgift tog plats i enkäten är för att testa en vanlig uppfattning att äldre båtägare har större båtar än yngre diton. De äldre är förmögnare och har haft möjlighet att uppgradera sin båt några gånger. Det

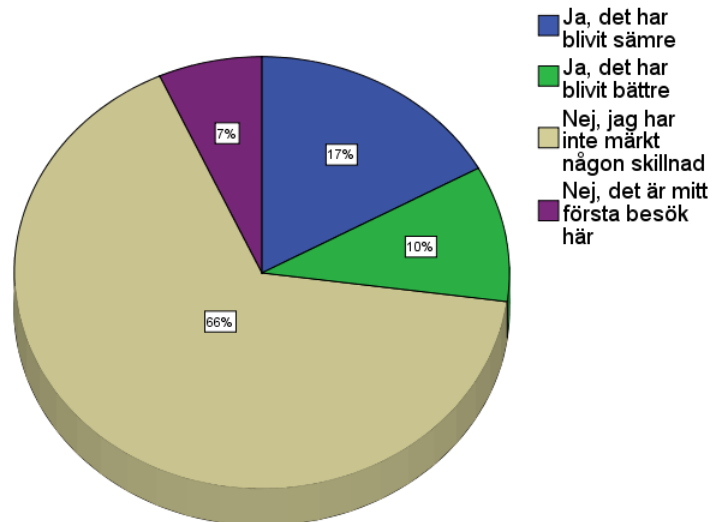
finns dock två för frågeställningen försvårande omständigheter. Dels så tenderar moderna motorbåtar att "växa" på höjden och bredden i samma grad som på längden. Dels så är den jag intervjuat inte alltid båtens ägare; det kan röra sig om dennes 18-åriga dotter, vilket också förstår kopplingen ålder/längd. Den här undersökningens underlag är inte lämpat att besvara den frågan. Att känna till respondentens årsinkomst vore ett uppenbart men svårtillgängligt komplement till detta, då dylika mått på förmögenhet är den mest rimliga kopplingen till båtens storlek, oavsett ålder.

3 Tema 2: Upplevelse och trivsel

3.1 Observerade förändringar i havsmiljön

I vilken mån har respondenterna märkt någon skillnad i havsmiljön längst den bohuslänska kusten:

Figur 3:1 Observerade förändringar i havsmiljön

De flesta menar att de inte märkt någon skillnad, men bland de 27% som faktiskt gör det går meningarna isär. Nedan följer en genomgång av hur de motiverar sina svar, de vanligaste svaren kommer först:

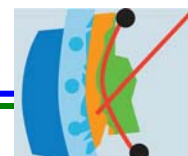
Det har blivit bättre

- Renare vatten
- Mer tång

Det har blivit sämre

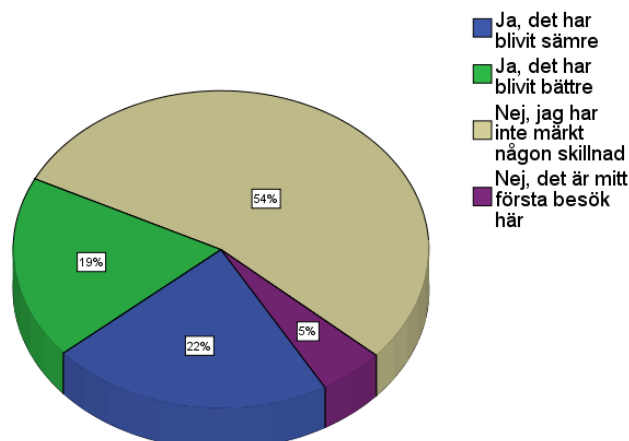
- Mer skräp
- Sämre bottnar i hamnarna
- Mer växtlighet i hamnvattnet
- Mer alger och ogräs
- Torsken är borta
- Vattnet var klarare förr
- Fler norrmän

Att det blivit renare vatten är en genomgående åsikt bland de som anser att havsmiljön blivit bättre. Att det blivit mer skräpig är en vanlig åsikt hos de som anser att den tvärtom blivit sämre. Därefter diskuterar den kategorin ofta miljön i gästhamnarna; dess botten och kvalitén på hamnvattnet. Någon anser att vattnet tvärtom blivit grumligare. Att norrmännen tas upp har att göra med att de anklagas ligga bakom nedskräpningen.

3.2 Upplevd förändring av upplevelse och trivsel

I vilken mån har respondenterna upplevt en förändring av upplevelse och trivsel i området:

Figur 3:2 Upplevd förändring av upplevelse och trivsel

Det är fler som har åsikter om områdets trivsel än om dess havsmiljö. 41% svarar att trivseln antingen blivit sämre eller bättre. Nedan följer en genomgång av hur de motiverar sina svar, de vanligaste svaren kommer först:

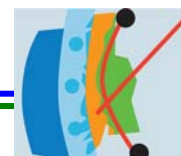
Det har blivit bättre

- Bättre gästhamnar
- Bättre service
- Bättre ordning
- Bättre affärer
- Renare och fräschare
- Väderöarna

Det har blivit sämre

- Mer trängsel, fler människor/båtar
- Mer oväsen/buller
- Fler normmän
- Mer sopor
- Det har blivit för dyrt
- Den nya generationen kör för fort
- Mindre solidaritet

Bland dem som fått ett mer positivt intryck av den bohuslänska kusten påpekas ofta hur gästhamnarna utvecklats, och därtill hur service och ordning i anknytning till gästhamnen eller den näraliggande orten blivit bättre. Den vanligaste invändningen hos dem som ser en försämring är att det är många fler människor ute på båtsemester, och därför många fler båtar. En återkommande syndabock bland svenska respondenter är normmännen; de åker för stora

båtar, de visar inte hänsyn eller så de städar inte efter sig. ”Den nya generationen” omnämns också, och ges i stort sätt samma negativa egenskaper.

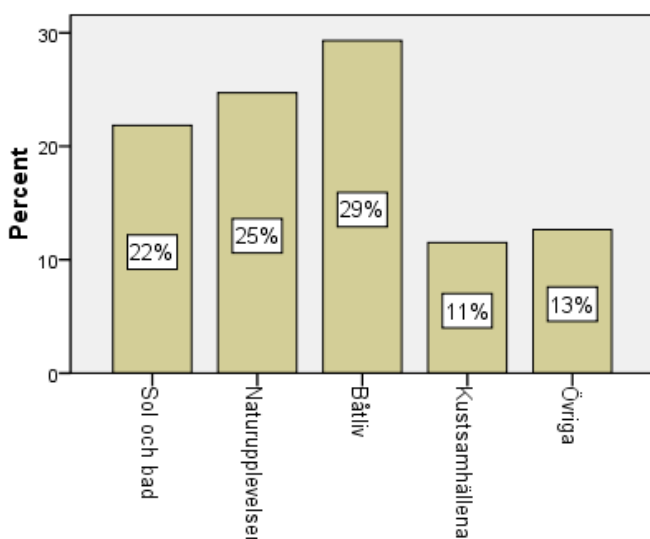
3.3 Varför båtturisten uppsöker den bohuslänska kusten

Respondenten ombads svara ja eller nej på om följande var en orsak till att de besökte den bohuslänska kusten:

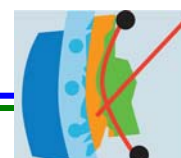
Naturvärden	Ja (%)
Båtliv	98%
Naturupplevelser	93%
Sol och bad	88%
Vandra	39%
Cykla	25%
Fiske	20%

Kulturmiljövärden	Ja (%)
Kustsamhällena	88%
Shopping/inköp	51%
Hantverk	34%
Fest	32%
Matkulturen	32%
Konstutställningar	27%
Museibesök	18%
Minnesmärken	18%
Golf	3%

Det finns fyra faktorer där över 80% av respondenterna svarat ”ja”: Båtliv, naturupplevelser, sol och bad samt kustsamhällena – dessa framträder som i särklass viktigast i valet av norra Bohuslän som destination. Respondenterna följde upp denna fråga genom att välja de tre allra viktigaste faktorerna bland sina val, resultatet är som följer:

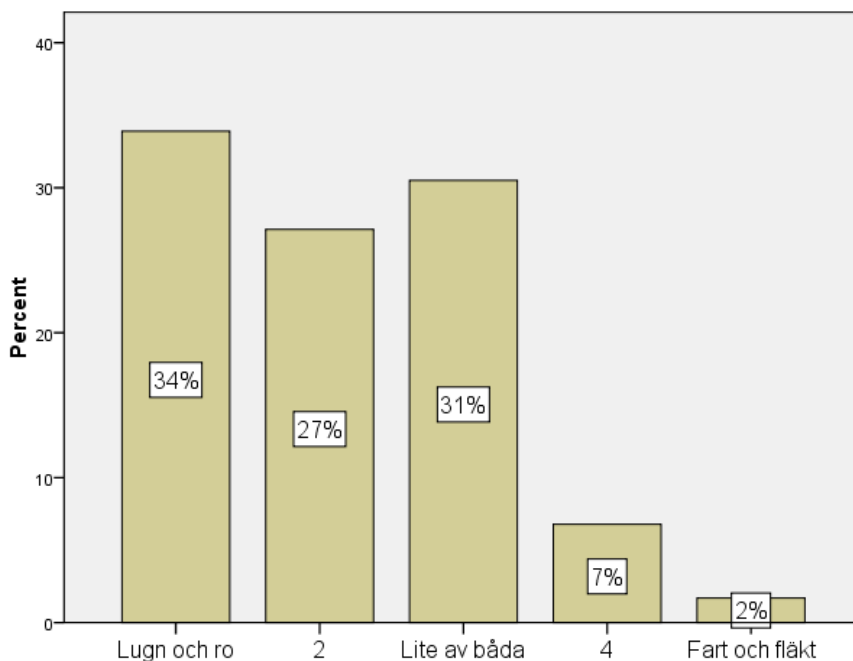
Figur 3:3 De viktigaste faktorerna för att besöka den bohuslänska kusten

Här framstår naturmiljövärdena än mer prioriterade över kulturmiljövärdena. De kategorier som slagits samman under "Övriga" har var var och en färre än 5% av respondenterna valt. Minnesmärken, hantverk och golf har ingen prioriterat bland de tre främsta faktorerna.

3.4 Lugn och ro eller fart och fläkt, vad båtturisten föredrar

För att kunna besvara frågan "Vad får dig trivas på båtsemestern?" ombads respondenterna pricka in sig själva på en 5-gradig skala. 1 motsvarar "Lugn och ro" och 5 "Fart och fläkt".

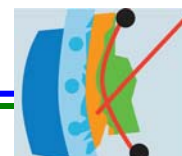

Figur 3:4 Vad får dig att trivas på semestern?

En stor andel av båtturisterna vill ha lugn och ro på sin båtsemester; 61% placerar sig själva på antingen alternativ 1 eller 2. Jag har också testat hur stor faktor ålder utgör på den här preferensen, med hypotesen att yngre båtturister föredrar livligare båtsemestrar än äldre. Sambandet är negligerbart: 2% av variationerna på skalan ovan kan förklaras av respondentens ålder. Det överensstämmer med vad jag själv kunnat observera: de få som föredrar en mer aktiv båtsemester kommer från skilda ålderskohorter.

3.5 Hur båtturisten väljer gästhamn

Respondenterna ombads rangordna de 5 faktorerna säkerhet, omgivning, service, trivsel och pris i valet av gästhamn. 1 motsvarar vad de anser är mest viktigt och 5 vad de anser är minst viktigt. Medelvärdet motsvarar vad respondenterna anser sammantaget. Ju lägre medelvärde, desto viktigare anses faktorn vara:

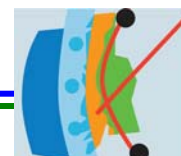

Hur viktigt är:	Medelvärde
Gästhamnens trivsel	2,34
Gästhamnens omgivning	2,69
Gästhamnens säkerhet	2,75
Gästhamnens service	2,86
Gästhamnens pris	4,36

Trivsel ligger i topp, omgivning och säkerhet är ungefär lika högt skattat, medan service rangordnas påfallande sent. Pris rangordnas genomgående väldigt sent.

Hur kan detta uttolkas? Flera respondenter har varit tydliga med att det faktum att de rangordnar pris sist inte har att göra med att de kan tänka sig betala mer. Istället tycks prisets överlägsna sistaplats ha att göra med att regionens gästhamnar håller ungefär samma prisnivå – det innebär inte så stora prisskillnader att välja en ”dyr” gästhamn istället för en ”billig”, varvid andra faktorer kan prioriteras. Service fjärdeplats går att tolka på samma vis – så länge gästhamnarna håller ungefär samma service så är den faktorn inte lika viktig. Därför väljer båtturisten gästhamn utifrån mer upplevelse-relaterade kvalitéer som trivsel och omgivning.

Jag har också fördelat respondenterna i två åldersgrupper – de yngre än 50 år, vilket är undersökningens medelålder, och de äldre än 50 år – för att se hur de förhåller sig till varandra. Något förvånande anser den äldre åldersgruppen att pris är en viktigare faktor än den yngre (4,23 i medelvärde mot den yngre gruppens 4,48), men pris återfinns hos båda på sistaplatsen. Störst skillnad mellan de båda åldersgrupperna återfinns i förhållandet till gästhamnens omgivning; den äldre åldersgruppen rangordnar den som den fjärde viktigaste faktorn, i den yngre gruppen rangordnas den som nummer två. Jag har ingen teori till vad det kan bero på.

4 Tema 3: Service och säkerhet

4.1 Vad båtturisten föredrar för service

I enkäten listas en serie möjliga service i gästhamnen och i gästhamnen näraliggande ort. Respondenterna ombads svara på en skala från 0-5 hur högt de värderar dessa service – 0 motsvarar inte viktigt alls, och 5 motsvarar mycket viktigt. Ju högre medelvärde, desto viktigare anses den aktuella servicen vara:

I gästhamnen	Medelvärde
Vatten	4,34
Fräscha toaletter	4,24
Bra duschar	3,92
El	3,56
Väderservice	2,81
Nybakt bröd/frukost	2,46
Tvättstuga	2,12
Bredbandsuppkoppling	2,02
Barnaktiviteter	1,71

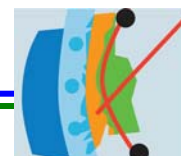
I gästhamnen näraliggande ort	
El- och motorservice	3,53
Skeppshandel	3,41
Vårdcentral	3,36
Apotek	3,20
Turistinformation	2,93
Cykeluthyrning	1,85
Dyksservice	1,56
Stuga-/rumsuthyrning	0,73
Biluthyrning	0,58

Att ha tillgång till vatten ut till båten värderas högt, tillsammans med andra service i vad som kan anses vara basutbudet – toaletter, duschar och el. Ägare av stora båtar, med fina egna faciliteter, bryr sig inte i lika hög grad om gästhamnens toaletter och duschar.

Behovet av gästhamnarnas väderservice tycks minska, då fler och fler har tillgång till den på båten via GPS eller internet.

En intressant observation i fråga om hur respondenterna värderar nybakt bröd eller frukost, är att många tycks bli sugna på idén. Frågan för dem blir istället hur högt de ska väga värdera det jämfört med övriga service. Flera konstaterar att "vi har ju egen mat" och sätter lågt, men först efter viss tvekan.

Jag har provat i vilken grad behovet av bredbandsuppkoppling är en åldersfråga, men det råder ingen skillnad. Behovet av bredband ökar, men inte för att en specifik åldersgrupp efterfrågar det, utan i takt med att fler och fler införskaffar sig informationsteknologi som kräver internet – oberoende av ålder. Efterfrågan varierar stort från person till person; vissa sätter 0 med eftertryck, andra sätter 5 utan att tveka.

Behovet av barnaktiviteter är väldigt tätt kopplat till om sällskapet inkluderar barn i rätt ålder eller inte. Ett fåtal sätter istället ett högt värde av solidaritet, eller ”för att det hör till”.

I till gästhamnen näraliggande ort eftersöker båtturisten först och främst sådant som har med deras båt att göra – el- och motorservice och skeppshandel. Därefter följer deras egen hälsa. Många vill ha vårdcentral eller apotek till hands den dagen de faciliteterna verkligen behövs. Dykservice värderas påfallande lågt; många ser inte behovet, och ett fåtal anser sig kunna sköta dykningen själv.

En turistinformation tycks vara bra att ha en regnig dag, men det är flera som påpekar att sådant har de börjat använda internet till istället.

Av uthyrnings-alternativen är cykeluthyrning högst värderat. Det är många som tycks anse att biluthyrning inte hör båtsemestern till, varvid det värderas lägst av alla möjliga service.

4.2 Vilken förtöjning båtturisten föredrar

Respondenterna ombads rangordna 5 olika typer av förtöjning i ordningsföljd: Y-bommar, boj, fasta ankarlinor, eget ankare och långsidesförtöjning. 1 motsvarade vilken de föredrar mest och 5 vilken de föredrar minst. Således motsvarar ett lågt medelvärde vad respondenterna föredrar mest.

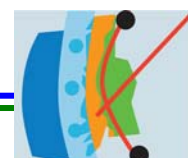
Förtöjning	Medelvärde
Y-bommar	2,32
Långsidesförtöjning	2,34
Fasta ankarlinor	2,84
Boj	3,11
Eget ankare	4,24

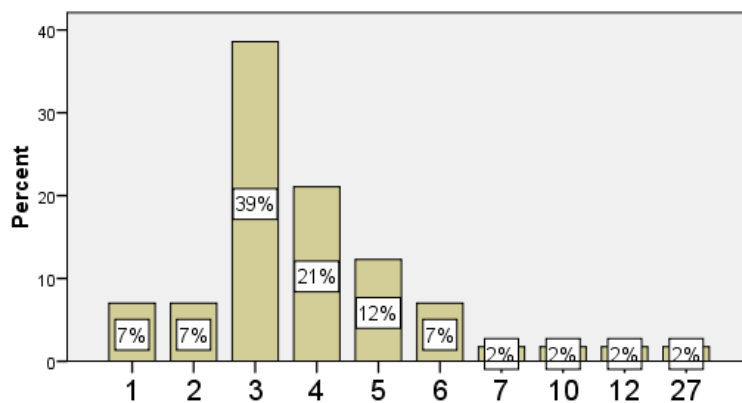
Y-bommar och långsidesförtöjning värderas lika högt. Eget ankare prioriteras sist då många anser att det är trassligt och arbetsamt.

En följdfråga till respondenten var att bedöma hur mycket extra de hade varit villiga att betala för att få sin föredragna typ av förtöjning. 54% anger att de inte är beredda att betala någonting extra, vilket ger ett medelvärde på 13% dyrare pris. Ifall vi bortser från den gruppen ger resterande bedömningar ett medelvärde på 30% extra.

4.3 Båtar liggandes i bredd, vad båtturisten själv anser

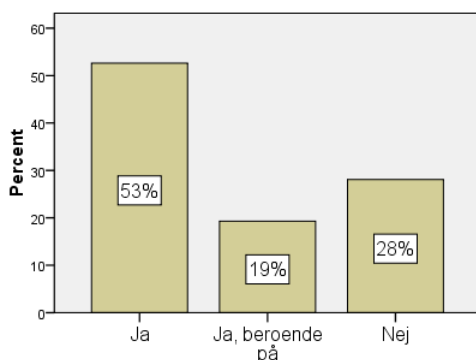
Respondenterna har fått frågan hur många båtar de anser kan ligga i bredd innan det blir rörligt/otryggt:

Figur 4:1 Hur många båtar i bredd innan det blir rörigt/otryggt?

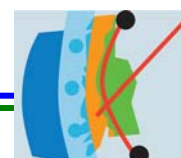
Den största gruppen anser att 3 är max, men 47% anser att det kan vara fler i bredd än så, vissa mycket fler. Medelvärdet är 4,2. Som en uppföljningsfråga bad jag dem bedöma ifall de fortfarande skulle lägga sig utanför det antal båtar de angett som max. Svaren kom i tre former: Ja, nej och ”beroende på”. I det senare tar de hänsyn till andra alternativ först – hur långt det är till nästa gästhamn, eller hur vädret är.

Figur 4:2 Lägger du dig utanför din maxgräns?

53% svarar att de skulle lägga sig utanför det angivna antalet. Vissa påpekar att de skulle fråga de som ligger innanför först, eller att de inte skulle vilja vara dem som ligger innerst.

Hur förhåller sig ålder till detta? Den yngsta ålderskategorin, 18-29 år, har det absolut högsta medelvärdet gällande föredraget antal båtar i bredd; 10 stycken. De som har lägst medelvärde är de i ålderskategorin 40-49 år, 2,8 båtar är max för dem; här hittar vi många av småbarnsföräldrarna. Den mest principfasta kategorin är den äldsta, 60-70 år – här svarar 61% antingen ”beroende på” eller nej på om de skulle lägga sig ytterst. Minst principfast är den yngsta kategorin, där två tredjedelar (2/3) inte har några betänkligheter.

5 Tema 4: Båtturistens utgifter

5.1 Den genomsnittliga båtturistens utgifter

Respondenterna ombads svara på vilka utlägg de och deras sällskap haft under de senaste 24 timmarna, fördelat på person. Underlaget, respondenterna plus deras resesällskap, är 174 personer. Notera att detta representerar gästhamnsbesökaren bättre än naturhamnsbesökaren, beroende på vart undersökningen utfördes. Medelvärdet motsvarar vad samtliga i underlaget har haft för utgifter i snitt.

Utgift	Medelvärde, kr/dag
Livsmedel	138 kr
Shopping	120 kr
Restaurang	115 kr
Systembolag	94 kr
Logi/gästhamn	72 kr
Bensin	33 kr
Övrigt	19 kr
Nöje	2 kr
Entréer	0 kr
Totalt	593 kr

Livsmedel är en utgift 78% av underlaget har haft, oavsett storleksordning, under de senaste 24 timmarna. Det är fler än under någon annan utgiftspost.

Shopping har enbart 43% av underlaget ägnat sig åt, men medelvärdet höjs av storkonsumenterna. Bland de 24% som shoppar för mer än det totala medelvärdet, 120 kr, är medelvärdet istället 467 kr.

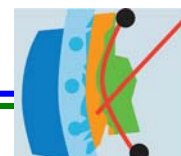
52% har ätit på restaurang under det senaste dygnet. Bland dem ligger den genomsnittliga restaurangnotan på 220 kr per person.

Bara 30% av underlaget har besökt ett systembolag det senaste dygnet. Tillgången har, vilket vi kommer få se, en stor betydelse här. Ges tillfälle så inhandlas alkoholvaror för en hög summa; dessa 30% gör av med 327 kr per vuxen person i snitt.

25% har inte betalat någon gästhamnsavgift det senaste dygnet; de har spenderat senaste natten i naturhamn och den kommande nattens avgift har inte betalats än när de intervjuas. Avgiften fördelas på hela sällskapet – ju större sällskap, desto lägre avgift per person (3 personer i snitt).

Många norrmän fyller tanken innan de reser över till Sverige. Eftersom få ur den gruppen intervjuas under deras första dag i Sverige, så är det rimligt att anta att utgiftsposten ”bensin” torde vara något större.

Utgiftsposten ”övrigt” består till stor del av inhandlade glassar, tidningar, varmkorvar eller paraplyer. Utgiftsposten ”nöje” består av besök till minigolf-banan eller liknande lättillgängliga alternativ. Ingen har betalat entré till museum eller liknande under de senaste 24 timmarna.

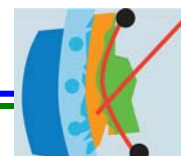

5.2 Utgifter beroende på gästhamn

Utgift, Medelvärde:	Strömstad	Fjällbacka	Koster (4 stycken)	
Logi/gästhamn	102 kr	127 kr	70 kr	
Restaurang	134 kr	140 kr	105 kr	
Nöje	3 kr	12 kr	5 kr	
Entréer	0 kr	0 kr	0 kr	
Systembolag	175 kr	20 kr	0 kr	
Livsmedel	238 kr	109 kr	97 kr	
Shopping	296 kr	113 kr	45 kr	
Bensin	69 kr	19 kr	27 kr	
Övrigt	30 kr	0 kr	9 kr	
Totalt	1047 kr	540 kr	358 kr	
	Hamburgsund	Kungshamn	Grebbestad	
Logi/gästhamn	36 kr	71 kr	62 kr	
Restaurang	72 kr	183 kr	93 kr	
Nöje	0 kr	0 kr	0 kr	
Entréer	0 kr	0 kr	0 kr	
Systembolag	0 kr	152 kr	193 kr	
Livsmedel	99 kr	124 kr	116 kr	
Shopping	62 kr	44 kr	90 kr	
Bensin	44 kr	0 kr	0 kr	
Övrigt	6 kr	65 kr	3 kr	
Totalt	319 kr	639 kr	557 kr	
Gästhamn	Totalt			
Strömstad	1047 kr			
Kungshamn	639 kr			
Grebbestad	557 kr			
Fjällbacka	540 kr			
Koster	358 kr			
Hamburgsund	319 kr			
Medelvärde	593 kr			

I Strömstad konsumerar båtturisterna överlagset mest. Till hög grad beror det på det förhållandevis stora norska klientelet. En förklaring på deras köpvillighet kan vara att det ofta är första anhalten på deras Sverige-färd; de hamstrar billig svensk alkohol och mat där.

I Strömstad, Grebbestad och Kungshamn finns tillgång till systembolag. På de tre orter med lägst total saknas systembolag, men Fjällbacka ligger på nivå med Grebbestad och Kungshamn om man bortser från den utgiftsposten. Koster och Hamburgsund har småskaligheten gemensam – andelen besökare som vanligtvis spenderar mycket tid i naturhamnar är högre i dessa hamnar än i genomsnittet.

5.3 Utgifter beroende på ursprungsland

Utgift	Båtens ursprungsland:*	
	Sverige	Norge
Logi/gästhamn	46 kr	82 kr
Restaurang	79 kr	151 kr
Nöje	2 kr	2 kr
Entréer	0 kr	0 kr
Systembolag	54 kr	149 kr
Livsmedel	96 kr	185 kr
Shopping	71 kr	140 kr
Bensin	34 kr	7 kr
Övrigt	7 kr	25 kr
Totalt	389 kr	741 kr

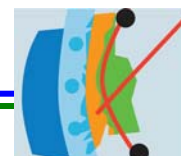
* Kategorierna "Danmark" och "utanför Skandinavien" tas inte med, då de är för små

Den norska båtturisten spenderar i snitt nära nog dubbelt så mycket som sin svenska kollega per dag. Det förhållandet håller sig nära nog konstant i de större utgiftsposterna: restaurang, livsmedel och shopping. Skillnaden är mest påtaglig i besöken av systembolaget; norrmannen inhandlar där alkohol för nästan tre gånger så mycket pengar som svensken. Även i restaurangnotan ingår priset för alkoholhaltiga drycker, vilket kan förklara en stor del av skillnaden under den utgiftsposten också. Ifall utgiftsposterna restaurang och systembolag istället görs lika stora, så halveras skillnaden mellan svenska och norska båtturisters utgifter.

Vad som avses med "båtens ursprungsland" är viktigt att förtydliga. Det rör sig om det land där båtens, och resesällskapets, hemmahamn är benägen. Det är alltså inte nödvändigtvis respondentens egen nationalitet.

5.4 Utgifter beroende på ålder

Utgift	Ålder, kategoriserad:		
	0-6 år	7-12 år	13-17 år
Logi/gästhamn	23 kr	63 kr	62 kr
Restaurang	70 kr	46 kr	84 kr
Nöje	0 kr	5 kr	0 kr
Entréer	0 kr	0 kr	0 kr
Systembolag	0 kr	0 kr	80 kr
Livsmedel	63 kr	122 kr	90 kr
Shopping	31 kr	69 kr	100 kr
Bensin	0 kr	13 kr	42 kr
Övrigt	9 kr	15 kr	0 kr
Totalt	196 kr	333 kr	458 kr

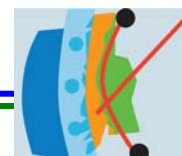
Utgift	18-24 år	25-34 år	35-54 år	55-70 år
Logi/gästhamn	76 kr	77 kr	73 kr	91 kr
Restaurang	107 kr	251 kr	109 kr	136 kr
Nöje	0 kr	0 kr	3 kr	3 kr
Entréer	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Systembolag	233 kr	67 kr	113 kr	128 kr
Livsmedel	68 kr	68 kr	136 kr	227 kr
Shopping	85 kr	118 kr	121 kr	194 kr
Bensin	63 kr	133 kr	34 kr	3 kr
Övrigt	6 kr	19 kr	11 kr	47 kr
Totalt	638 kr	733 kr	600 kr	829 kr

Ålder	Totalt
0-6 år	196 kr
7-12 år	333 kr
13-17 år	458 kr
18-24 år	638 kr
25-34 år	733 kr
35-54 år	600 kr
55-70 år	829 kr
Medelvärde	593 kr

För de omyndiga kategorierna ligger utgifterna långt under medelvärdet. De utgör 23% av underlaget. I kategorin 18-24 år är utgifterna på Systembolaget som högst; i nästföljande ålderskategori – 25-34 år – tycks den utgiften ersatt med en högre restaurangnota istället. Högst utgifter har den äldsta kategorin, 55-70 år; här återfinns 40% av norrmännen, men enbart 12% av svenskarna. Den största kategorin är 35-54 år gammal, och utgör 41% av det totala underlaget. Deras utgifter ligger i nivå med medelvärdet.

5.5 I jämförelse med "Båtturismen i Bohuslän 2002"

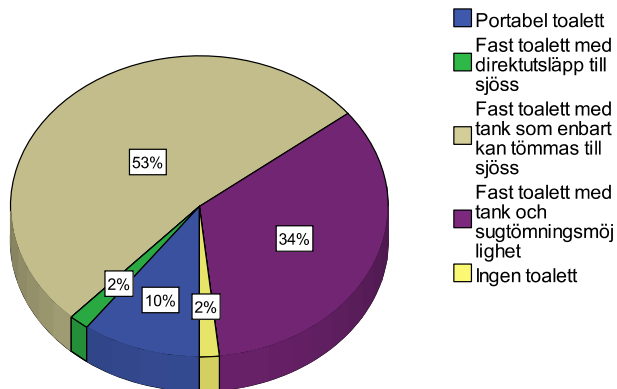
En del av syftet med detta tema är att följa upp och jämföra denna gästhamnsundersökning med den undersökning som utfördes av Västsvenska Turistrådet 2002. Det är en jämförelse som har visat sig vara vanskelig. Ett första konstaterande är att båtturisterna i den undersökningen spenderar betydligt mindre pengar, totalt 165 kronor/dygn, än de i denna undersökning gör, 593 kronor/dygn. Det är så pass stora skillnader att undersökningarnas tillvägagångssätt borde se väldigt annorlunda ut. Båda undersökningarna har utfört sina intervjuer i gästhamnar, men "Båtturismen i Bohuslän" har fått med en större andel båtturister som föredrar naturhamnar över gästhamnar – det är en kategori som också spenderar mindre pengar. Hela skillnaden kan dock rimligtvis inte bero på detta. Rimligheten i de uppgifter jag presenterar under genomgången av utgifter ovan, har jag kontrollerat via ett tjugotal stickprov i materialet.

6 Tema 5: Båtavloppet

6.1 Båtens toalett

Alla respondenter förutom en har någon form av toalett ombord på båten. Så här fördelar sig de olika typer av toalett som finns representerade:

Figur 6:1 Typ av toalett ombord

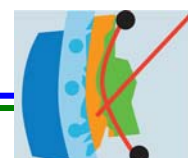
Den vanligaste modellen, som 53% av båtarna är utrustade med, har en septiktank som enbart kan tömmas till sjöss. Därefter följer de som även har sugtömningsmöjlighet. En tiondel av respondenterna har en Port-a-potti ombord. Att enbart ha direktutsläpp till sjöss är väldigt ovanligt.

6.2 Vart toalettbesöken utförs

Respondenterna ombeds fördela vart de upplever att de utför sina toalettbesök när de är på båtsemester:

Till lands		Procent
	I naturen	1,5%
	Torrtoalett i naturhamn	2,5%
	I gästhamnens toalett	48%
	I annan toalett	6%
På havet		
	I båten	42%

Av respondenternas toalettbesök sker 58% på land och resterande 42% i båten. Vanligast är att besöka gästhamnens toalett.

6.3 Vart båtavloppet hamnar

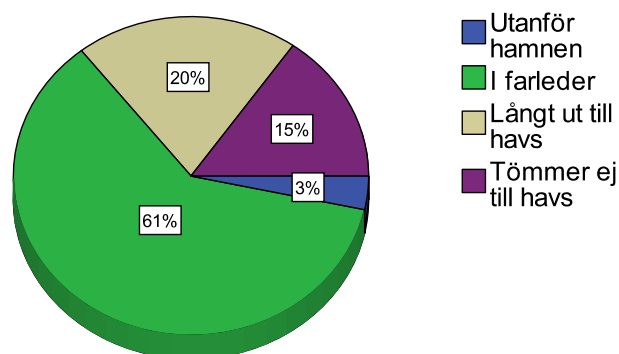
Avloppet från de 42% av toalettbesöken som sker i båten töms på följande platser:

Plats	Procent
Sugtömningsstation	3,5%
I havet	92%
På land	4,5%

92% av båtavloppet hamnar sedermera i havet, vilket motsvarar nära nog allt. På land är ett alternativ för dem med portabel toalett, eller de som lösgör och rengör sin septiktank efter det att de dragit upp båten. Allra minst avlopp hamnar i sugtömningsstationerna: endast 7,3% av det avlopp som kommer från båtar som faktiskt har sugtömningsmöjlighet hamnar där.

Mitt intryck av de med sugtömningsmöjlighet, är att det hos många finns ett intresse att utnyttja möjligheten, men samtidigt en ovana och en okunskap.

6.4 Var i havet båtavloppet töms

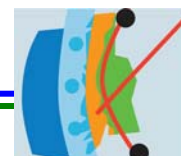

Figur 6:2 Var i havet båtavloppet töms

61% av respondenterna uppger att de tömmer sitt båtavlopp i farlederna. Det innebär att de färdas ut en bit från land och vikar, men att de inte tar sig ut på öppet hav utanför Väderöarna eller Koster. Det påstår istället 20% av respondenterna att de gör, och att de därigenom håller sig till föreskrifterna. Det finns ett litet fåtal som kan tänka sig att tömma i vikar eller nära kusten, så länge de befinner sig utanför hamnen och andra båtar inte finns i närheten. Bland de 15% som inte tömmer till havs är avloppsmängden vanligtvis väldigt låg – bland annat så använder ägare av Port-a-potti knappt sig av den över huvud taget.

6.5 Hur uppfattas tillgång och information?

En stor majoritet av de med sugtömningsmöjlighet är missnöjda med tillgången till och informationen om sugtömningsstationer. 84% vill ha bättre tillgång och 90% vill ha bättre information. Som följdfrågor fick respondenterna att utveckla hur de tror att det kan bli bättre. Nedan följer en genomgång av deras svar, de vanligaste svaren kommer först:

Hur kan tillgängligheten förbättras?

Borde finnas i varje gästhamn

Borde finnas i varje bensinstation

Borde finnas i marinor

De borde placeras på flottar

Borde ingå i hamnavgiften

Det ska vara billigt och det ska finnas fler

Stor tonvikt på gästhamnarnas ansvar görs under båda svaren. Möjligtvis är det dit respondenterna enklast associerar sina svar, då de befinner sig i gästhamnen då jag intervjuar dem.

Bland förslagen på ökad tillgänglighet är väldigt många som påpekar att varje gästhamn borde ha en sugtömningsstation. Alternativet är att de ska finnas i anslutning till bensinstationerna.

Att informationen regionens sugtömningsstationer ska finnas i gästhamnsguiden, eller gästhamnsboken, är ett populärt förslag. Utöver det vill en del ha dem utmärkta på sin GPS. Det har också kommit ett förslag på att utföra en reklamkampanj.

Hur kan informationen bli bättre?

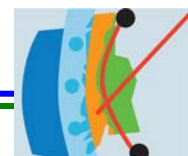
Borde finnas i gästhamnsguiden

Borde finnas på GPS:en

Borde synas i fler turistbroschyrer

Info borde ges via sjöräddningen

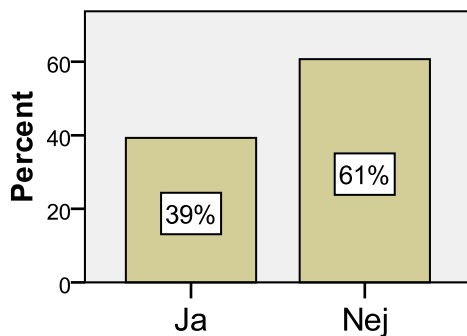
Med hjälp av annonser

7 Nya idéer

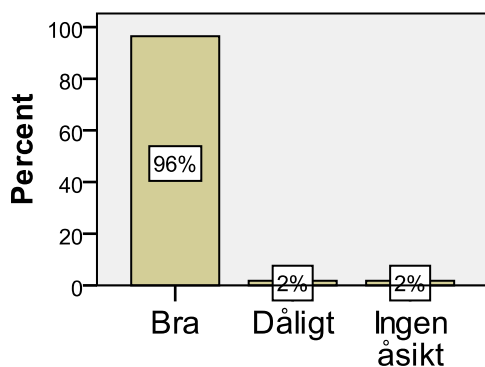
7.1 Hänsynsområden

Respondenten ombedes besvara frågan om de känner till de hänsynsområden som finns utplacerade längst kusten:

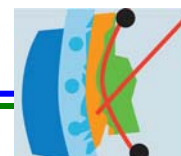
Figur 7:1 Kännedom om hänsynsområden

Fler andel svenskar än norrmän känner till hänsynsområdena, men de förhåller sig förhållandevis jämt till varandra. Respondenterna får en informationsbroschyr tilldelade sig, och de som är okunniga blir presenterade för idén bakom upprättandet av hänsynsområden. Därefter ombedes de ge ett omdöme vad de anser om idén:

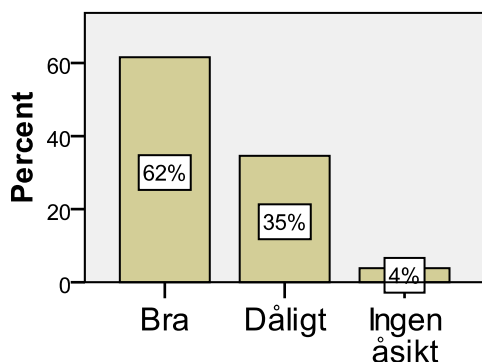
Figur 7:2 Åsikt om idén bakomhänsynsområden

Omdömet är nära nog ensidigt positivt. Den enda personen med förbehåll påpekar att det bland de båtutrustare som inte tyger sig till hänsynsområden, kan finnas individer som tar dessa som en ursäkt att bete sig sämre utanför dem.

7.2 Bokningsbara gästhamnsplatser

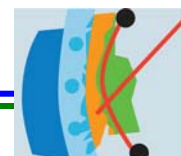
Vad anser respondenterna om idén med bokningsbara gästhamnsplatser:

Figur 7:3 Åsikt om idé om bokningsbara gästhamnsplatser

62% anser att idén är god. En del av de som svarat negativt resonerade sig fram till sitt beslut; de antog att de bokningsbara gästhamnsplatserna skulle ersätta de vanliga platserna, eller att de bara blir en tillgång för dem med lite mer pengar. Det skedde återkommande att respondenter på så sätt diskuterade sig från ett inledande ”bra” till ”dåligt”. Det motsatta skedde inte.

Enbart de som svarade ”bra” på föregående fråga fick följdfrågan om hur mycket extra de hade varit villiga att betala för en bokningsbar plats. Medelvärde är 49% mer i pris, men det höjs mycket av att enskilda respondenter nämner väldigt höga summor. Medianen är istället 25% mer i pris.

8 Enskilda utsagor

En idé som två stycken oberoende respondenter yttrar sig om är att tomma privata platser ska kunna utnyttjas som gästhamnsplatser under högsäsong. Idén går i stora drag ut på följande: Ägaren till den privata platsen placerar en grön skylt vid platsen när han själv är ute på båtsemester. Under tiden kan gäster lägga till, och en procentsats av deras gästhamsavgift betalas av från ägarens platshyra. Ett par från Danmark säger att detta borde vara en självklarhet.

Ett engelskt par påpekar att svenska gästhamnar är dåliga på sopsortering, bland annat i Fjällbacka, där jag intervjuar dem. De anser att det är väldigt viktigt, och menar att de väljer hamnar med sopsortering framför dem som är utan.

När oordning kommer på tal så lägger alltid respondenterna, naturligt nog, skulden på någon annan grupp båtturister. En del svenska respondenter beskyller norrmännen för att inte ha samma känsla för ordning och hyfs, någon beskyller den yngre generationen, en man i en segelskuta i trä beskyller ägarna till de stora motorbåtarna i plast.

Många respondenter säger sig ha observerat, eller träffat andra som observerat, när båtavlopp töms även i gästhamnar. Skulden ligger på andra, mer eller mindre utefter ovanstående.

